

הפרקליטות טועה שוב ושוב - היכן הפיקוח?

כמעט הדחת שופט, עבירת ריגול על SMS לקראת פינוי יישובים, ציד אדם בפרשת הולילנד, תעשיית עסקות טיעון. איך זה שאחרי כל אלו, עדיין אין גוף שיפקח על הפרקליטות? בועז סג'ר

 שלחו להדפסה

מעל החוק

בחודש האחרון סיפקה הפרקליטות עצמה כמה וכמה תזכורות לכך שיש צורך בחקיקה שתסדיר פיקוח חיצוני על עבודת הפרקליטות.

האחת, כששקלו בפרקליטות ברצינות להעמיד לדין את הרופאים המתמחים השובתים והמתפטרים, כביכול יש לאכוף על עובד לעבוד באמצעות המשפט הפלילי.

השנייה, כשהחליטו בפרקליטות להגיש כתב אישום תקדימי ויצירתי מדי, המייחס לאדם שפיתה צעירה תוך התכתבות באמצעות האינטרנט לאונן אל מול מצלמת המחשב, דווקא את עבירת האונס, תוך פחות מעמדה של עבירה זו, שהייתה עד כה השנייה בחומרתה רק לעבירת הרצח.

שורת תקלות. בלי פיקוח. פרקליט המדינה צילום: גיל יוחנן

 לחצו כאן להגדיל הטקסט

כמעט הודח. השופט יורם דנציגר חזר לבית המשפט העליון (צילום: גיל יוחנן)

השלישית, כשפרקליט המדינה הסמיך עצמו כביכול להדיח שופט מתפקידו. הוא עשה זאת באמצעות המלצתו לסגור את התיק המיותר נגד שופט של בית המשפט העליון, **יורם דנציגר**, בנימוק המכתיב "היעדר ראיות". בסופו של דבר לא קיבל **היועץ המשפטי לממשלה** המלצה נפסדת זו, והחליט שהתיק ייסגר "מחוסר אשמה", כראוי.

מכה אחר מכה

מה צריך לקרות כדי שלדור יפרוש? / חיים משגב

האם פרקליט המדינה רצה לסגור חשבון עם השופט דנציגר בגלל תיק יחיא טורק? אחרי סדרת כשלים וביקורת קשה מצד שופטים, הגיע הזמן שיבין שהוא אינו ראוי לתפקיד

[לכתבה המלאה](#)

הרביעית, כשהוחלט לייחס לאנשים שהתארגנו להפגין נגד פינוי יישובים והחליפו מסרונים בטלפונים ניידים ובהם עדכונים בדבר התארגנות כוחות הביטחון לפינוי יישוב זה או אחר, דווקא את עבירת הריגול (!?). בהמשך הוגש כתב אישום שבו נעשה שימוש חריג בתקנות ההגנה לשעת חירום, שירשנו מהמנדט הבריטי על ארץ ישראל, ושלא לא מתאימות לדמוקרטיה בת ימינו.

החמישית, כשהוחלט לשלם לעד המדינה שהסכים

להעיד נגד אולמרט בפרשת הולילנד שני מיליוני שקלים. כביכול מדובר בציד שבו כל האמצעים כשרים. הסכום הזה כולל **יתור על חוב מס**, משכורת למשך כמה שנים, תשלום על ייעוץ משפטי ועוד. המידע שלעיל מבוסס

בעיקר על הפרסומים בעיתונות, אך אפילו רק מחציתו נכון, דרך ההתנהלות של הפרקליטות ושיקול הדעת של העומדים בראשה מעוררים סימני שאלה שיש לבררם ביסודיות.

כל האמצעים כשרים לטובת אישומי הוילנד? (צילום: רויטרס)

עוד [בערוץ הדעות](#) של ynet:

בני החייל והרכבת. סיפור על פוליטיקה קטנה / אודי בורג

אם הצביעות הייתה מחלה אורטופדית / אריה אלדד

הפרקליטות היא גוף גדול וחזק מאוד, ולא מתקבל על הדעת שלא יהיה עליו פיקוח חיצוני. גם על השופטים יש כיום ביקורת - נציב תלונות הציבור על שופטים. אין הצדקה לכך שהפרקליטות תהיה חסינה מביקורת. בראש ובראשונה, נדרש פיקוח על החלטות להעמיד לדין ובאיזו עבירה להאשים. שיקול הדעת של הפרקליטות רחב מדי, הן משום שחוק העונשין - שירשנו מהמנדט הבריטי - מכיל יותר מדי עבירות, עם הגדרות רחבות ומעורפלות, הן משום שהעונשים שבחוק מופרזים והן בשל הקריטריון "חוסר עניין לציבור". שיקול דעת שכזה מעניק לפרקליטות כוח עצום. הוא מאפשר הפליה, הוא אינו מובן מאליו וגם לא קיים בכל שיטות המשפט.

לכאורה ניתן לחשוב: שיקול הדעת בא לצמצם את כמות המקרים שבהם מעמידים לדין, ולכן הוא נחוץ כמסגרת מפני פליליות יתר. אך ראשית, להערכת, המחסום המשמעותי היחיד מפני אישומים רבים עוד יותר הוא כוח האדם המוגבל של הפרקליטות והמשטרה. שנית, שיקול הדעת הזה הוא שמאפשר לכנסת להותיר אותנו כבר ששים שנים עם חוק עונשין מנדטורי מפגר. כך או אחרת, כל עוד קיים שיקול דעת משמעותי כל כך, מתבקשת מאליה ביקורת.

שימוע לכל אדם

להחלטה להעמיד לדין השפעה ניכרת על האדם, אפילו כשהוא יוצא זכאי בדין. העמדה לדין כרוכה בדאגה, בהוצאות, בקלון ובירידת ההערכה החברתית לנוכח האמונה הקונפורמית ש"אין עשן ללא אש". כפי שכתב השופט האמריקני פרנקפורטר, התובע שולט באמצעים הנוראים ביותר של השלטון. לכן, צריך לשקול את ההעמדה לדין בזהירות רבה, וצריך לאפשר שימוע לכל המעוניין ולא רק כשמדובר בפשעים. חירותו של אדם ושמו הטוב מחייבים מנגנון פיקוח נוסף על החלטות הפרקליטות. בכמה מדינות מקובל פיקוח שיפוטי על החלטה להעמיד לדין. יש לאמצו גם אצלנו.

לכאורה ניתן ללמוד משיעור ההרשעות הגבוה - קרוב מאוד ל-100% - שהפרקליטות מחליטה נכון ומעמידה לדין רק את אלה שבית המשפט מחליט אחר כך להרשיע. אני מציע הסתכלות אחרת על הדברים: דווקא משום שהשופטים אינם מזכים, ההחלטה להעמיד לדין הופכת לחורצת גורלות, והביקורת - להכרחית.

הביקורת הכרחית גם מכיוון שרוב הליכים הפליליים מסתיימים בעסקות טיעון. אינני תומך בריבוי עסקות הטיעון, הן משום שהן מאפשרות יותר מדי הליכים פליליים, תעשייה של ממש, והן משום שהן מובילות יום יום גם להרשעות של חפים מפשע. במדינה שבה זו השיטה הנהוגה, אין זה חסד של התביעה כלפי הנאשם, אלא יש לו זכות להצעה הוגנת. פיקוח מוקדם ימנע ניפוח מלאכותי של כתבי אישום, שמטרתו עסקה מסוימת. זו הרי סחיטה.

בחלקו השני של המאמר, שיפורסם בתחילת השבוע הבא, אעמוד על סוגים נוספים של החלטות המחייבות פיקוח, וכן על העיכוב הלא מוצדק בהסדרת הפיקוח על ידי הכנסת.

פרופ' בועז סנג'רו הוא ראש החטיבה למשפט פלילי ולקרימינולוגיה במרכז האקדמי למשפט ולעסקים ברמת-גן.

גולשים מוזמנים להציע טורים במייל הבא: opinions@y-i.co.il

חדשות ב-SMS - עדכונים מחדר החדשות של ynet ישירות לסלולרי שלכם.

תגיות: משפט | פרקליטות המדינה | משה לדור
[חזרה](#)